

Pleidooi voor een bescheiden klimaatbeleid dat echt werkt en waarvan we achteraf niet stiekem terug hoeven komen

Posted on 10 juli 2024 by Maarten van Andel

Netbeheerders Tennet en Stedin willen vanwege stroomtekorten in Utrecht dieselgeneratoren inzetten om elektrische auto's op te kunnen laden. Die stroomtekorten zullen afgezien van inflatie leiden tot jaarlijkse netwerkkostenverhogingen van 5 procent, aldus Tennet. Met inflatie erbij gaat dat richting verdubbeling in 2035.

Voormalig minister van Financiën Steven van Weyenberg heeft het bestaan om vijf dagen voor zijn aftreden Diederik Samsom in de Raad van Commissarissen van staatsbedrijf Gasunie te benoemen. Dat is dezelfde Diederik Samsom die vorig jaar in de EU nog tegen aardgas en voor biomassa pleitte, samen met Frans Timmermans die nu als leider van GroenLinks-PvdA ineens tegen biomassa pleit.

Journalistiek muisstil over falend energiebeleid

Regelmatig verschijnen er dergelijke onwelkome of inconsistente berichten over de energietransitie. Dat komt op mij over als communicatieve salamitactiek die helaas met succes speculeert op een kort geheugen van burgers en journalisten.

Timmermans is nog steeds niet doorgezaagd over zijn biomassa-saltomortale, en ik vrees dat dat ook niet gaat gebeuren met Diederik Samsom over zijn aardgas-saltomortale of met Tennet over hun falende netbeleid.

Ik begrijp steeds minder van de taakopvatting van veel journalisten en journaals, die terecht uiterst gedreven zijn in het ontrafelen en aan de kaak stellen van toeslagenaffaires en aardbevingsschandalen, maar onterecht muisstil zijn over falend energiebeleid.

Het in dunne plakjes communiceren van inconsistent en onwelkom energienieuws is niet een gevolg van technische innovaties en nieuwe wetenschappelijke inzichten. Alles wat we nu weten over netcongestie door toenemende fluctuaties in zowel stroomopwekking als stroomverbruik wisten we tien jaar geleden ook al. Alles wat we nu weten over de milieuschadelijkheid en CO₂-toename van biomassa wisten we tien jaar geleden ook al. Alles wat we nu weten over aardgas als minst vervuilende brandstof wisten we tien jaar geleden ook al. Alles wat we nu weten over de voor- en nadelen van kernenergie wisten we tien jaar geleden ook al.

Al die kennis is in 2014, vanaf de Russische inval in De Krim, niet gecommuniceerd en vertaald naar effectief beleid. Dat gebeurt nu pas, mondjesmaat, in kleine plakjes die elk op zich nog wel te verteren zijn. Als we daarentegen tien jaar geleden de hele salami voorgeschoteld hadden gekregen zou die onverteerbaar zijn geweest. Dan hadden we nooit voortijdig kolencentrales gesloten, kernenergie in de ban gedaan, miljarden aan biomassa verkwanseld, elektrische auto's gesubsidieerd, huizen van het aardgas afgehaald, warmtepompen verplicht gesteld en daarna toch weer gasstook toegestaan.

Laten we minder goedgegelovig zijn

Van waterstof weten we nu al dat het slechts een inefficiënte energiedrager is waarmee we in de hele keten meer dan de helft van de uit schaarse bronnen opgewekte energie verspillen. Toch zet de politiek daar nog vol op in, zoals we vijf

jaar geleden nog met biomassa deden. Ik voorzie dat we ergens na 2030 de nadelen en torenhoge kosten van waterstof in plakjes opgediend zullen krijgen.

Laten we vanaf nu wat minder goedgegelovig en minder kort van memorie zijn, niet alle energieverhalen voor zoete koek slikken, en zowel vandaag als morgen energiemislukkingen aan de kaak stellen. Niet uit wantrouwen of nijd, maar om effectiever, milieuvriendelijker, uitvoerbaarder en betaalbaarder energie- en klimaatbeleid te bevorderen dat consistent van voor tot achter open en eerlijk gecommuniceerd kan worden op voor- en nadelen, voortgang en resultaten.

Elektrische auto's zijn vervuilend ook als politici zeggen dat ze schoon zijn

Daartoe moet dat energie- en klimaatbeleid gebaseerd worden op natuurwetten in plaats van op politiek opportunisme. Natuurwetten zijn minder ingewikkeld dan politieke wetmatigheden. Natuurwetten zijn constant en consistent, in alle tijden en alle landen, en staan geen politieke saltomortales toe. Appels vallen omlaag en doen dat over tien jaar nog steeds, ook als politici zeggen dat ze dan omhoog moeten vallen. Waterstof maken verspilt onnoemelijk veel energie uit schaarse bronnen, ook als politici zeggen dat waterstof een energiebron is. Natuurwetten laten niet met zich spotten.

Biomassaverbranding verhoogt CO₂-uitstoot, ook als politici zeggen dat het CO₂-uitstoot verlaagt. Elektrische auto's zijn met hun batterijen zeer vervuilend, ook als politici zeggen dat ze schoon zijn. Netcongestie en snel oplopende netwerkkosten zijn tot na 2035 een structureel probleem, ook als politici zeggen dat elektriciteit de energiedrager van de toekomst is. Uiteindelijk blijken al die onkundige uitspraken een voor een onhoudbaar, krijgen we de onwelgevallige feiten die allang bekend waren in plakjes opgediend in de hoop dat het aan ons geheugen mankeert, en rijst er verbazing als mensen hun vertrouwen in de politiek verliezen.

Waarom moeten we 'iets' doen als dat 'iets' erger is dan niks doen?

Dat vertrouwensverlies ligt niet zozeer aan niet waargemaakte beloftes. Ik beloof wel eens iets dat ik bij nader inzien niet waar kan maken. Dat maakt mij niet zomaar onbetrouwbaar. Ik word pas onbetrouwbaar als ik iets beloof waarvan ik

vooraf kan en moet weten dat het onmogelijk is. Het vergt dus enig huiswerk alvorens iets te beloven. Ik kan het ondanks dat huiswerk nog steeds mis hebben, maar dat is veel minder erg dan iets beloven dat nergens op gebaseerd is of zelfs aantoonbaar onmogelijk is. Politieke energie- en klimaatbeloftes zijn vaak nergens op gebaseerd of zelfs aantoonbaar onmogelijk. Natuurwetten laten niet met zich spotten, en als je je daar niet in verdiept behoor je geen energie- en klimaatbeloftes te doen.

‘Maar we moeten toch iets doen?!’, hoor ik mensen vaak roepen. Ik weet dan nooit wat ik moet zeggen. Waarom moeten we ‘iets’ doen als dat ‘iets’ erger is dan niks doen? We zijn toch het geloof in regendansen ontgroeid? Regendansen waren tenminste nog onschadelijk, ze hielpen niks maar ze maakten het ook niet erger. Biomassa, waterstof, elektrische auto's en aardgasverboden maken het wel erger, maar kennelijk vinden veel mensen dat toch minder erg dan niks doen. Dat is voor mij een symptoom van misplaatst geloof in maakbaarheid.

Ik kijk met lede ogen naar onze angstige haast en ziekelijke dadendrang in de huidige energietransitie. Die doen ons de afgelopen tien jaar zwalken tussen wel en geen aardgas, wel en geen kernenergie, wel en geen biomassa, wel en geen steenkool, wel en geen waterstof en wel en geen netuitbreiding.

Als we tien jaar geleden eerst rustig hadden nagedacht en doorgerekend, hadden we wel planmatig kernenergie en netuitbreiding gedaan, geen kolencentrales gesloten, Gronings aardgas geleidelijk vervangen door Noordzeegas, allang een nationaal isolatieprogramma doorgevoerd, elektrisch rijden niet gesubsidieerd, en biomassa en waterstof links laten liggen.

Leer van deze dure lessen

Dat had een hoop leed, werk, geld, energie, grondstoffen en zogenaamde ‘crises’ bespaard, meer CO₂ gereduceerd, meer energiezelfstandigheid gecreëerd en veel netcongestie voorkomen.

Ik verwacht van de nieuwe regering dat zij leert van deze dure lessen, minder zinloze of zelfs contraproductieve klimaatdadendrang ten toon spreidt, en meer natuurwetenschappelijk onderbouwde langetermijnvisie ontwikkelt. We hebben voorlopig niet meer maar minder klimaatbeleid nodig, dat daadwerkelijk helpt, langjarig kan worden uitgevoerd en geen politieke saltomortales toestaat.

Maarten van Andel is chemicus en publiceerde in 2023 [**Kies Wijzer Klimaat. Praktische gids voor consument en kiezer.**](#) Dit verhelderende boek verscheen bij Uitgeverij Blauwburgwal, kost €17,50 en is overal verkrijgbaar, ook [**in de winkel van Wynia's Week.**](#)

Wynia's Week wordt mogelijk gemaakt door **de vrijwillig betaalde abonnementen van de lezers, kijkers en luisteraars. Doet u al mee?** Doneren aan Wynia's Week kan [**HIER.**](#) **Hartelijk dank!**